

Marija Remienė. Trisdešimt metų su „Draugu“

Trisdešimt metų „Draugo“ laikraščiuui atidavė Marija Remienė – pradžioje kaip viena iš LKSD direktorių, vėliau – kaip valdybos pirmininkė, o šiuo metu – kaip Draugo fondo pirmininkė. Jos iniciatyva, rankomis ir atsidavimu „Drauge“ padaryta didelių darbų. Ir tai, kad dienraštis sulaukė 100-mečio jubiliejaus, yra didelė dalis ir Marijos Remienės nuopelno – ji rengia gegužines, metinius koncertus, kasmetinius pokylius, – visa tai yra renginiai, kurie suteikia laikraščiuui ne tik populiarumo, bet ir padeda surinkti lėšų laikraščio leidybai.

„Draugo“ 100-mečio proga kalbiname „Draugo“ direktorę, Draugo fondo pirmininkę, ilgametę

▲ Marija Remienė

„Draugo“ direktorių tarybos pirmininkę Mariją A. Remienę, prašydami pasidalinti savo prisiminimais iš darbo „Draugui“ ir „Draugo“ istorijos.

– Jūs „Draugui“ neatlygintinai dirbate jau trisdešimt metų. Netgi lyginant su 100 „Draugo“ metų tai labai daug. Prašome nors trumpai papasakoti apie šį savo veiklos barą. Nuo ko visa ši veikla prasidėjo?

– Lengva pasakyti 30 metų, bet kaip tuos metus aprašyti? Per tą laiką teko dirbti įvairius visuomeninio, kultūrinio pobūdžio darbus, dalyvauti daugybės organizacijų posėdžiuose, dažnai ir spaudos puslapiuose aprašyti lietuviško gyvenimo įvykius. Sparčiu „žingsniu“ teks prabėgti 30 metų draugystėje su „Draugu“.

Istorija yra įvykių ir datų pynė. Daug matome atgal pažvelgę, bet vos graibomės dabartyje, o apie ateitį visai neįmanoma spręsti. Viskas skęsta migloje. Panašiai galima pasakyti ir apie šiandieninį dienraštį „Draugą“ – visų išėivijos laikraščių (buvusių ir esamų) laikraščių pažibą.

Mane į „Draugo“ talkininkų ratą įtraukė kun. Viktoras Rimšelis. Tuo metu jis, „Draugo“ moderatorius, buvo dienraščio veiklos ašis. Iki šios dienos pasišventusiai atiduodu savo jėgas dienraščiui.

Su „Draugu“ artimiau pradėjau „draugauti“ nuo 1979 metų, kai „Draugas“ rengėsi pažymėti 70 metų veiklos jubiliejų. „Draugo“ renginiuose talkindavau ir anksčiau, bet nebuvau už darbus atsakinga. Buvau aktyviai įsijungusi į Lietuvių fondo veiklą, prisiimti dar vieną pareigą buvo nedrašu. Be to, reikėjo dirbti – pelnytis duoną ir prižiūrėti senstančius, ligotus tėvėlius. Tuometinis Tėvų marijonų provincijolas kun. Viktoras Rimšelis pakartotinai kreipėsi į mane, prašydamas suorganizuoti gražų ir prasmingą „Draugo“ jubiliejų. Sutikau. Tuo draugystė su „Draugu“ nesibaigė. Jubiliejinis koncertas ir po jo vaisės Tėvų marijonų patalpose pasisekė, ypač finansiškai. Kun. V. Rimšelis surinko apmokamų sveikinimų už 10 000 dolerių. Ir koncertas davė gerą pelną.

Po jubiliejaus kun. Viktorui Rimšeliui rūpėjo tolesnė „Draugo“ finansinė padėtis. Ėmė mažėti prenumeratorių, o išlaidos didėti. Reikėjo rasti naujų būdų padengti didėjančias išlaidas. Kun. V. Rimšeliui rūpėjo ne tik „Draugo“ likimas, bet ir lietuvių tautinis išlikimas Amerikoje. Jis turėjo įvairių sumanymų, buvo kupinas energijos, ir jo idealistinis nusiteikimas užkrėtė ir mane.

Tais pačiais metais suorganizavau „Draugo“ renginių komitetą ir jam pirmininkavau. Į renginių komitetą įsijungė daugelio lietuvių organizacijų atstovų. Visi noriai stengėsi koku nors būdu telkti finansus dienraščio išlaikymui. Visi suprato spausdinto žodžio svarbą, ypač „Draugo“. Užsimojau dirbti platesniu mastu: ruošti gegužines, pokylius, koncertus, platinti laimėjimų knygeles. Ne visiems darbams pritarė tuometinis administratorius marijonas kun. P. Činikas (jau miręs). Jis priešinosi mūsų darbų stiliui, bet, pamatęs, kad mums sekasi, vėliau leido dirbti savarankiškai.

Gera veikla didele dalimi priklauso nuo sugebėjimo, nuo nustatytų darbų eilės ir sutarimo su bendradarbiais. Nė vienas darbas ar renginys nepasidaro be planavimo ir sunkaus darbo. Ypač sunkius darbus teko pakelti pačiam kun. V. Rimšeliui – ruošiant gegužines, pačiam kilnojant stalus ir kėdes, o moterims – ruošiant maistą, kepant kugelį, surenkant dovanas ir pravedant loterijas. Tačiau darbai pasidarydavo ne tokie sunkūs, kai atnešdavo gerą pelną. Tokių gegužinių man teko suorganizuoti dvidešimt devynias.

– Apie „Draugo“ gegužines sklinda legendos. Ar jos tokios pat masiškos, kaip ir anksčiau, juk Chicagoje dabar vėl labai daug lietuvių?

– Metams bėgant talkos mažėjo. Renginių komiteto narius retino mirtys

▲ „Draugo“ leidėjų tarybos nariai, direktoriai (iš dešinės) dr. Petras Kisielius, Marija Remienė, Juozas Polikaitis Vilniuje 2000 m.

ir ligos. Jaunesniųjų sunku buvo suvilioti į tokius nedėkingus darbus. Jau tenka atsisakyti gegužinių, kurios sutraukdavo didžiules minias tautiečių. Gegužinių metu „Draugo“ administracija dirbdavo visu tempu: buvo pardavinėjamos knygos, atnaujinama prenumerata, gydytojai talkininkai tikrindavo kraujo spaudimą ir teikdavo sveikatos patarimus.

– **Žinome, kad Chicagos moterys per metus tik kelis kartus turi progos apsivilkti vakarines sukneas – į Chicagos operą, į „Draugo“ pokylius rudenį ir į „Draugo“ koncertus pavasarį. Ar koncertai tebevyksta iki šiol?**

– O taip, jie vis dar vyksta. „Draugas“ ypatingais koncertais pagarsėjo nuo 1979 m. Esame išugdę ir viešumon iškėlę daugelį menininkų. „Draugo“ vardu esu surengusi 26 sėkmingus koncertus. Lietuvai atgavus nepriklausomybę „Draugo“ koncertuose pasirodė žymūs Lietuvos valstybinės operos solistai. Koncertai dažniausiai vykdavo Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje, kur susirink-

davo iki 1200 tautiečių.

„Draugo“ koncertuose dalyvaudavo atlikėjai iš tolimų Amerikos pakraščių – nuo Atlanto iki Ramiojo vandenyno, iš Kanados, o vėliau – iš Lietuvos. „Draugo“ koncertai buvo lietuviškosios kultūros atgaiva ir kartu skirtingų lietuviškosios išeivijos kartų jungimasis.

Ne mažiau svarbūs ir laukiami buvo „Draugo“ pokyliai, kurie paprastai vyksta rudenį, su menine programa, kurią atlieka vietiniai menininkai ar svečiai iš toliau. Pokyliai sutraukdavo 450-500 dalyvių, jie vykdavo puikiose salėse. „Draugo“ pokyliai vyksta ir dabar, tačiau jie nėra tokie gausūs dalyvių.

– „Draugas“ švenčia 100-metį. Pastaraisiais metais didžiule našta „Draugas“ užgulė Jūsų pečius – Jūs ne tik rengiate koncertus ir pokylus, kurie skirti rinkti lėšas „Draugo“ leidimui, bet ir ėmėtės vadovauti Draugo fondui – organizuoti lėšų telkimo vėjus. Kiek metų dar projektuojate ištempti?

– Aš ir pati savęs klausiu: kaip ilgai aš dar tempsiu, kaip ilgai mes išlaikysime dienraštį „Draugą“?

Pirmieji išeiviai įsteigė laikraščius, statė bažnyčias, reiškęsi solistai bei chorai. Antroji „dypukų“ banga Amerikos išeiviją praturtino kultūriškai, paliko daug raštų – knygų ir pratęsė visą lietuvišką veiklą. O kas bus toliau?

„Draugo“ leidėjų pastangos finansiškai išlaikyti dienraštį jau nebepadeda, prenumerata nuolat mažėja. Trečioji tautiečių banga – tūkstančiai po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo atkeliavusių į Ameriką nesijungia į „Draugo“ skaitytojų eiles, kaip mūsų tėvai darė ir kaip mus išmokė. „Draugo“ gyvybę pratęsė kun. Viktoro Rimšelio įkūnyta įdėja – Draugo fondas.

Tėvų marijonų provincijolas kun. Viktoras Rimšelis, ėmęs rimtai baimintis, ar „Draugas“ išsilaikys kaip dienraštis, nutarė steigti Draugo fondą, direktorių susirinkimuose nuolat kėlė šį klausimą. Ir vėl aš pasižadėjau jam padėti. Pirmoji įnešiau 500 dol., ir atidarėm Draugo fondo sąskaitą. Be to, suradau dar kelis tokius aukotojus, ir sąskaitoje atsirado 3000 dol. Apie Draugo fondą ėmėm skelbti spaudoje. Aukos pradėjo plaukti. Sudarėm direktorių tarybą, įregistruvom Illinois valstybėje kaip pelno nesiekiančią organizaciją; pakvietėme pirminkauti visuomenininką Bronių Juodelį.

Nors ne visi dienraščio prenumeratoriai yra Draugo fondo nariai, bet tik fondo dėka „Draugas“ gyvuoja. Draugo fondui nuo jo įsteigimo 1993 m. vadovavo Bronius Juodelis. Nieko nėra amžino. Broniui Juodeliui susirgus nuo 2006 m. sausio 1 dienos Draugo fondo tarybos pirmininkės pareigas teko perimti man.

▲ „Draugo“ 95-čio pokylis

– Marijonai į leidėjų gretas įsileido dirbti pasauliečius, o ypač moteris, tikriausiai ne iš gero – senstantys vienuoliai tikriausiai nebepajėgė visko aprėpti?

– Daug metų „Draugo“ leidėjai buvo tik kunigai. Vėliau – Tėvai marijonai. 1944 m. „Draugo“ leidėjai persiorganizavo ir įsteigė Lietuvių katalikų spaudos draugiją, kurioje direktoriai jau buvo ne tik kunigai Marijonai, bet ir vyrai visuomenininkai. Kun. Viktoras Rimšelis, matydamas, kad organizacinių darbų vyrai nedarba, o tik posėdžiauja, į leidėjų draugiją pasiūlė mane. Buvo negirdėta, kad į kunigų ir vyrų tarpą būtų įsileista moteris. Nors ir man užteko drąsos būti tarp vyrų, bet pasikviečiau draugę – Birutę Jasaitienę, kuri man talkininkaudavo ruošiant loterijas gegužinėse. Nuo 1983 m. esu Lietuvių katalikų spaudos draugijos narė ir direktorė. Nuo 1996 m. iki 2004 m. buvau „Draugo“ valdybos pirmininkė. Tos pareigos buvo ypač atsakingos. Teko dirbti kartu su administratoriumi, koordinuoti būtiniausius spaudos reikalus bei finansus. Iki šiol tenka rūpintis kalėdinių atviručių, kalendoriaus (kas taip pat atneša lėšų lei-

▲ Tų laikų, kai „Draugas“ buvo „vyriškas“, personalas (1 eil., iš kairės): br. Jonas Peldžius, Ignas Sakalas, vyr. red. Leonardas Šimutis, kun. J. Marčiulionis, MIC, Petras Tumasonis, kun. Juozas Dambrauskas, MIC, br. Stanislovas Montvydas; (II eil.) br. Juozas Apšėiga, Antanas Skirius, br. Jonas Seibutis, Jonas Pilipauskas, Pranas Juška, Mikas Pavalonis, Jonas Kulikauskas, Kazimieras Boguslovas, br. Vincas Žvingilas. 1939 m.

dybai) ruošimu ir kitais einamaisiais reikalais. Be visų tų darbų dar esu spaudos draugijos – leidėjų sekretorė.

Kai vartau pageltusius „Draugo“ lapus, randu juose ir anksčiau rengtų koncertų, gegužinių skelbimus. „Draugas“ visais laikais stengėsi jungti tautiečius bei šviesti tautiškai. O kiek sukakčių man teko suorganizuoti ir jas vesti? Nustembu ir aš pati. Mano tikslas buvo aiškus: telkti lėšas, ruošti aukšto lygio koncertus. Po mūsų ateis kita karta. Bus kitokie veiklos būdai, bet tikiu, kad „Draugas“ gyvuos ir bus toks pat lietuviškas – katalikiškas. Jo įtaka išseivijoje nepasibaigs šimtuuju jubiliejumi.

„Pasaulio lietuvis“, 2008 m. 11 nr.